

Vista del far i del cap de Matxixaco

de gavines, ja que es troben repartides per centenars pels terrats de les naus del port.

De tornada a Bilbao, per Mun-gia, feim una darrera aturada a la bella ermita de San Juan Gaztelu-gatxe que, emmarcada dins un paisatge espectacular, acull quadres de vaixells a punt del naufragi i llegendes de la mar. Trobam la carretera tallada per esfondraments, però l'accés a peu, per als més agosarats, és factible. Caldrà ànim per refer la pujada de tornada, però la visita és obligada. Durant el recorregut veiem ropits, ferrericsos, ulls de bou, coa roges... una delícia.

Ja entrant a la ciutat de Bilbo observam grups d'estornells (*Stur-nus vulgaris*) i de xàtxeros blancs (*Motacilla alba*) que cerquen refugi per passar la nit als parcs de la ciutat, on nosaltres sense cap dificultat trobam on delectar el paladar amb una infinita oferta gastronòmica en forma de pintxos, txapeles, traineres, *serranitos* i podem alternar el beure entre *zuritos* de cerveses i copes de txacolí. És imprescindible el recorregut per les ambientades *kaleas* del casc vell i, per descomptat, l'obligada visita al Guggenheim. El transport públic de la ciutat és excel·lent. La gent, el millor! •

Detall del museu Guggenheim

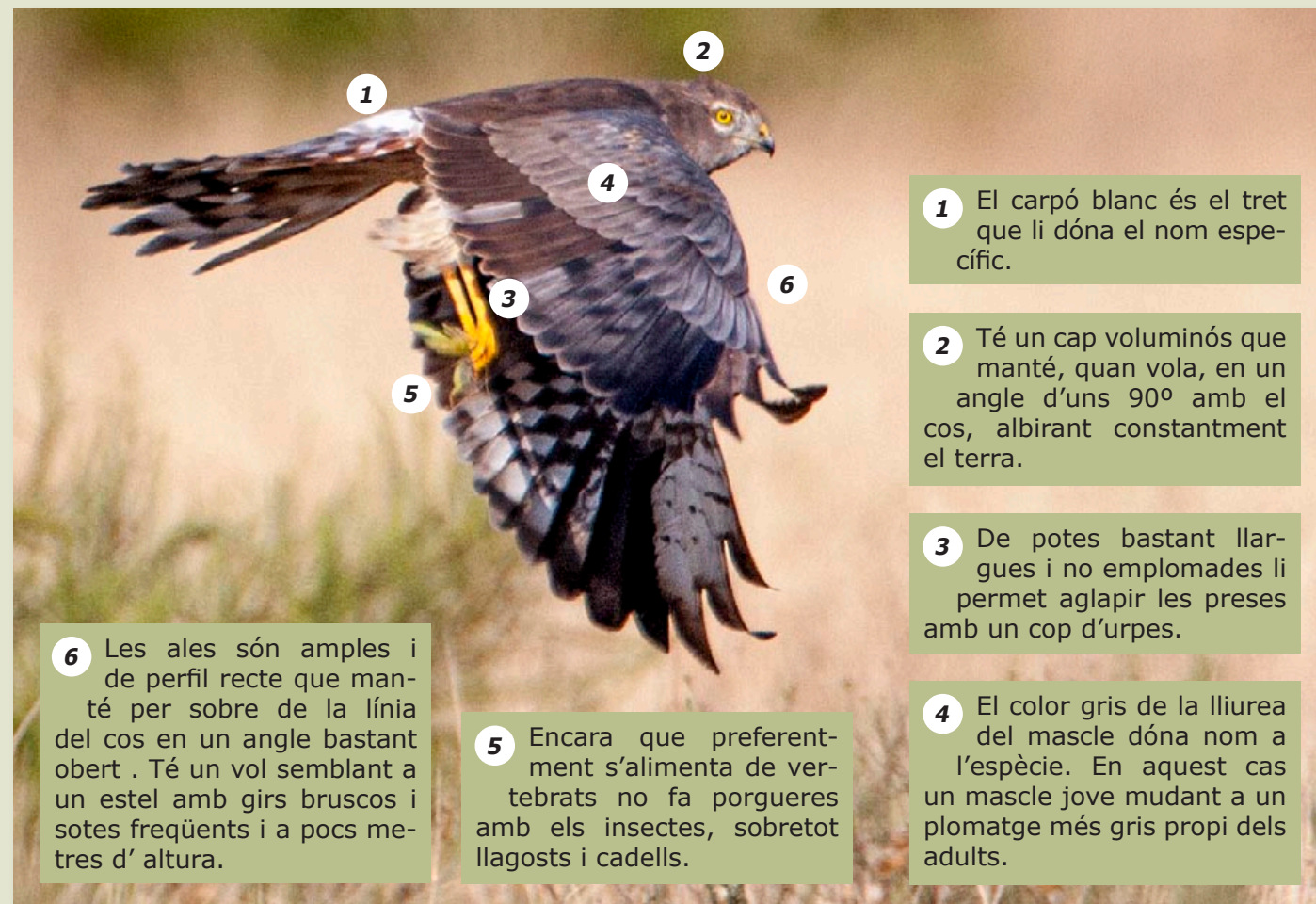

De pintxos...

I aquí, què hi veus?

Què ens diuen els detalls de la imatge sobre aquest aucell?

Per **Pere J. Garcias**

1 El carpó blanc és el tret que li dóna el nom específic.

2 Té un cap voluminós que manté, quan vola, en un angle d'uns 90° amb el cos, albirant constantment el terra.

3 De potes bastant llargues i no emplomades li permet aglapir les preses amb un cop d'urpes.

4 El color gris de la lliurea del mascle dóna nom a l'espècie. En aquest cas un mascle jove mudant a un plomatge més gris propi dels adults.

6 Les ales són amples i de perfil recte que manté per sobre de la línia del cos en un angle bastant obert. Té un vol semblant a un estel amb girs bruscos i sotes freqüents i a pocs metres d'altura.

5 Encara que preferentment s'alimenta de vertebrats no fa porqueres amb els insectes, sobretot llagosts i cadells.

L'arpella cendrosa, *Circus pygargus*

La tardor. Per a mi l'estació més amable. Ja hem deixat enrere les calorades estiuenques però encara no patim les fredorades del hivern. La migració en aquest temps és espectacular i l'arribada de les primeres perturbacions autumnals ens porten moltes espècies interessants, l'arpella cendrosa entre elles. El nom genèric *circus* ve del grec **kirkos**, falcó i **kirkoô** agafar dins un anell, per extensió les urpes. Quant el nom específic és prou descriptiu; *pygargus*, de carpó blanc. Curiosament i com hem vist a molts d'altres nom d'aus en aquest cas sols la femella té el carpó blanquinós ja que el mascle el té d'un gris pàl·lid. Tanmateix l'espècie d'arpella que té el carpó més visible i d'un blanc pur és l'arpella pàl·lida *C. cyaneus* i, mira per on, la batien com a blava (*cyan*). Però...no vos sona *pygargus*; doncs si també és el nom en espanyol de l'àguila marina *Haliaeetus albicilla*, que vol dir literal-

ment àguila de la sal (o marina) de coa blanca.

Anem als noms populars. En català totes les arpelles reben diversos nom però el més estès és precisament el d'*arpella* que deriva d'arpa sinònim d'urpa, és a dir urpa petita o arpella, en aquest cas s'afegeix *cendrosa*, és a dir del color de la cendra, pel mascle. En castellà se'ls anomena *aguiluchos*, polls d'àguila, evidentment per la seva reduïda mida. Aquest nom fou qüestionat pel professor Francisco Bernis, un reputat ornitòleg i fundador de la Sociedad Española de Ornitología, que proposà en el llibre *Diccionario de nombres vernáculos de aves* (Ed. Gredos, 1995) el nom de *atahorma* basant-se en antics textos de falconeria de l'Edat Mitjana però sembla que no quallà la idea i s'han quedat com estava, nom poc digne i un punt pejoratiu. En el cas de l'espècie que ens ocupa el llinatge és *cenizo*. En gallec

és *tartaraña cincenta* (cendrosa) i en portuguès *tartaranhão caçador*. En italià és *albanella minore* (del llatí *albus*, blanc i menor en comparança amb el *C. cyaneus*), en francès és *busard cendré*, en anglès *Montagu's harrier* (pel militar i naturalista anglès dels segles XVI i XVII), en alemany *wiesenweihe*, arpella dels prats igual que en suec *ängshök*, i en polonès *blotniak lakowy* mentre que en danès és *hedehøg*, arpella de la calor (potser referint-se a que és un au estival i no com l'arpella pàl·lida que és sedentari o hivernant) i en neerlandès *grauwe kiekendief* estel gris.

En basc es diu *mirotz urdina*, és a dir arpella blava i com imagineu anomenen a l'arpella pàl·lida? Doncs *mirotz zuria*, arpella blanca. Com es veu el tema dels colors en els noms de les aus és un poc "sui generis" i on uns veuen gris d'altres blau. Potser és un cas de daltonisme onomàstic? •